

De Amsterdamse School

Trauma in de levensloop:
impact en behandeling

9 februari 2018

Tot 2018

Yvonne Weijenhoven

2018 en ...

De Amsterdamse School 2018

- perspectief van de levensloop
- wetenschappelijk geïnspireerd
- klinisch relevant

Maar:

- TED-X van jonge onderzoekers

De Amsterdamse School 2018

Ochtend

- Bernet Elzinga - 'De neurobiologische mechanismen van trauma vanuit een intergenerationeel perspectief'
- Carlijn de Roos - 'Screening en behandeling van getraumatiseerde kinderen: hoe eerder hoe beter'
- drie jonge onderzoekers: Daniëlla van Dam, Esther van Duin en Jasper Zantvoord

De Amsterdamse School 2018

Praktische informatie:

- op tijd beginnen
- telefoons uit
- accreditatielijst tekenen
- evaluatieformulier invullen en inleveren
- studenten met microfoons

‘Ik heb er geen woorden voor’
Gevolgen van vroegkinderlijk trauma:
nu en later

Prof.dr. Ramón Lindauer

De Amsterdamse School
9 februari 2018

Ze wacht al meer dan 10 jaar op een pleeggezin, maar Alicia blijft alleen achter: “Zijn ze dan niet aan het zoeken?”

Definitie kindermishandeling

Jeugdwet 2015

Kindermishandeling is elke vorm van, voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

Definitie kindermishandeling

Jeugdwet 2015

Kindermishandeling is elke vorm van, voor een **minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie** van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een **relatie van afhankelijkheid** of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor **ernstige schade** wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

Prevalentie ingrijpende gebeurtenissen

- prevalentie ingrijpende gebeurtenissen voor 16de leeftijd: 25-65%
- prevalentie kindermishandeling: circa 3,4% van de kinderen, één kind per klas
- onset KJP-stoornis: 45% trauma
- Jeugdzorgplusinstellingen: 90% trauma

Alink e.a., 2011, Costello e.a., 2002; Copeland e.a., 2007; Green e.a., 2010; Lamers-Winkelmann e.a., 2007, van IJzendoorn e.a., 2007

Prevalentie ingrijpende gebeurtenissen

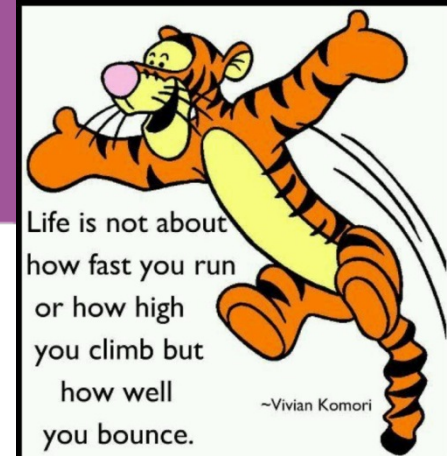
- 25% volwassenen in jeugd fysiek mishandeld, 20% vrouwen en 7-8% mannen seksueel misbruikt
- ACE ('Adverse Childhood Experience')-score:
 - ✓ fysieke, emotionele en seksuele mishandeling, getuige partnergeweld, en gezinslid met alcohol/drugsprobleem, psychische ziekte en detentie
 - ✓ 44% Nederlandse volwassenen score 1-2
 - ✓ 10% score meer dan 4

Psychisch kwetsbare cliënten

- LVB
- psychose
- verslaving
-

=> verhoogde kans op trauma

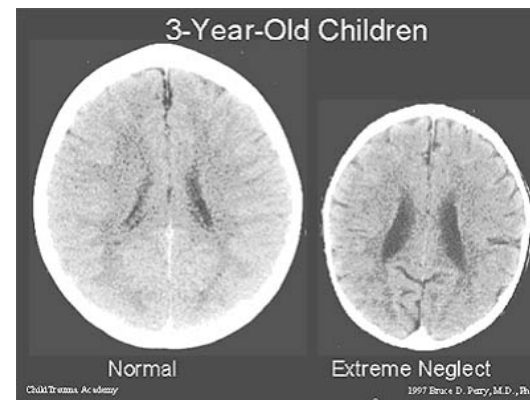
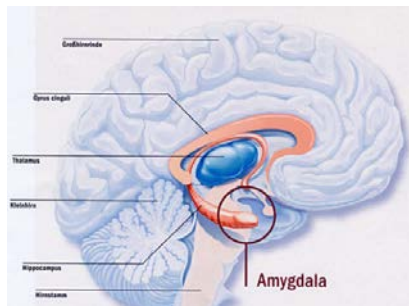
Gevolgen jeugd - volwassenen

- niet ieder kind of volwassene ontwikkelt traumaklachten
- prevalentie PTSS bij kinderen en jongeren ongeveer 8-33%, gemiddeld 16%
- risico- en beschermende factoren: ernst en type trauma, trauma voorgeschiedenis, geslacht, coping en gezinsfactoren
- veerkracht/sociale steun

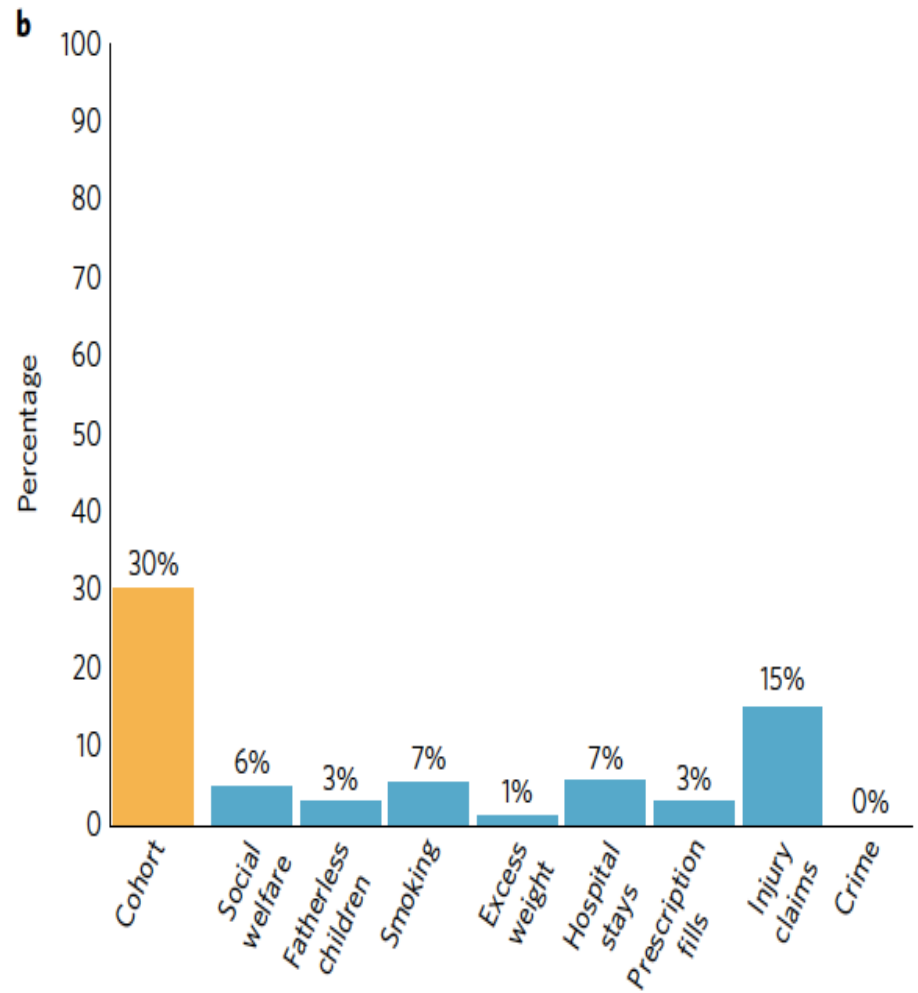
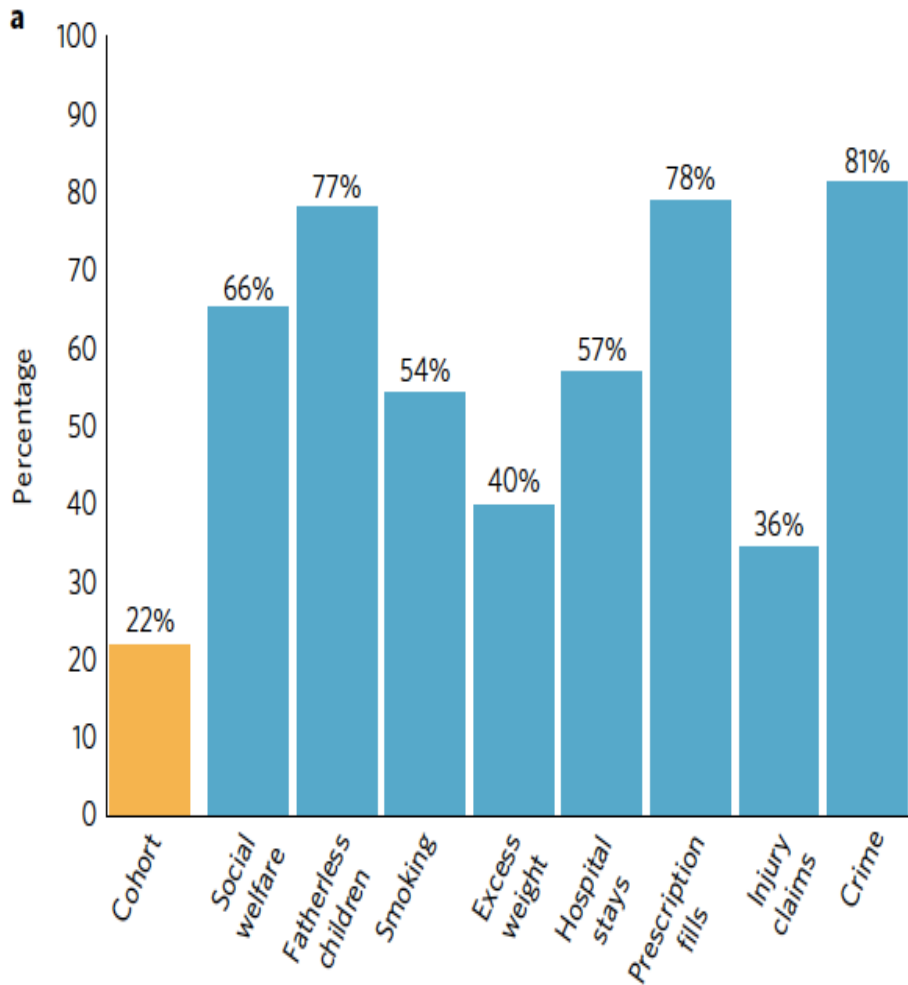
Gevolgen jeugd - volwassenen

- psychologische gevolgen
- lichamelijke gezondheid
- regulatie stresssystemen
- ontwikkeling hersenen

Gevolgen jeugd - volwassenen

- psychische gevolgen nu en later
- jeugdtrauma met name emotionele verwaarlozing:
 - ✓ risicofactor voor depressie en angst later
 - ✓ voorspelt chronisch en ongunstig ziektebeloop

Risicofactoren:

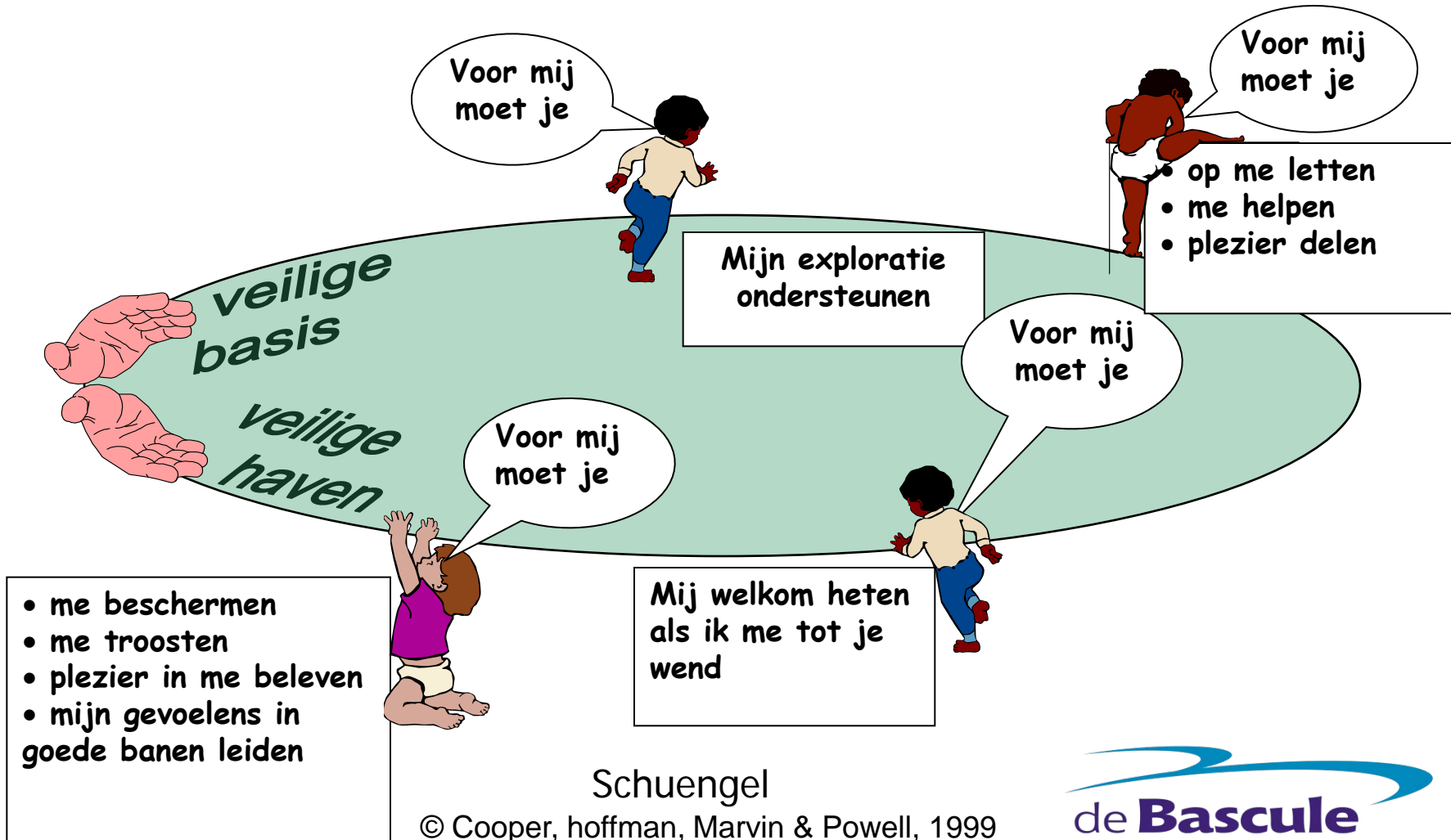
lage sociaal-economische status, kindermishandeling, lager IQ en minder zelfbeheersing

Eerste 1000 kritieke dagen van een kind

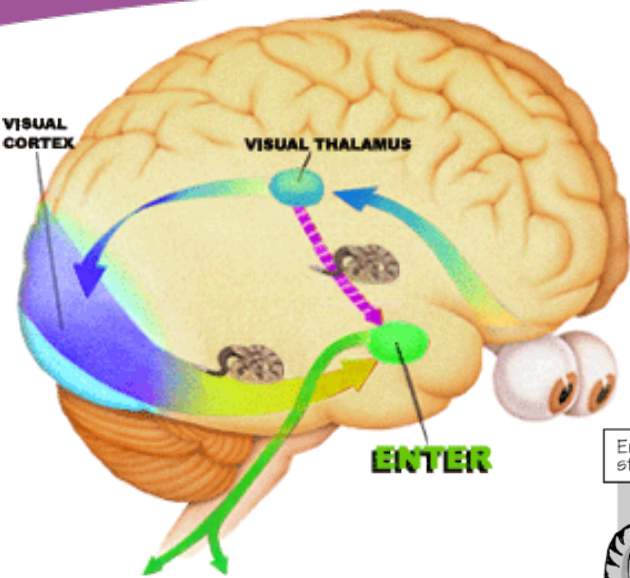
- ouderschap
- gehechtheidsgedrag
- emotieregulatie en -disregulatie
- risico ontwikkeling psychopathologie

Cirkel van veiligheid

Ouder gaat in op behoeften van kind

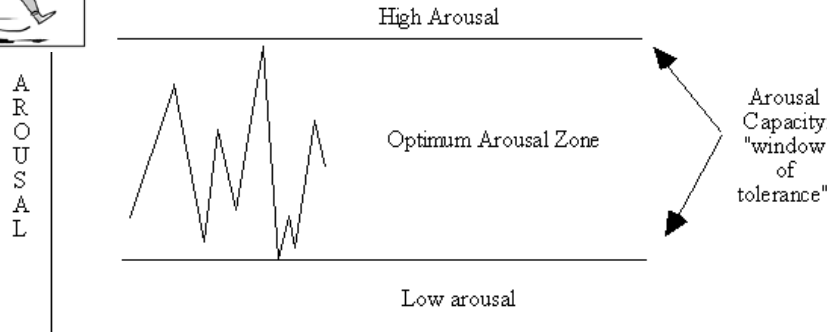
PFC 'shutdown'

'survival mode'

amygdala slaat alarm

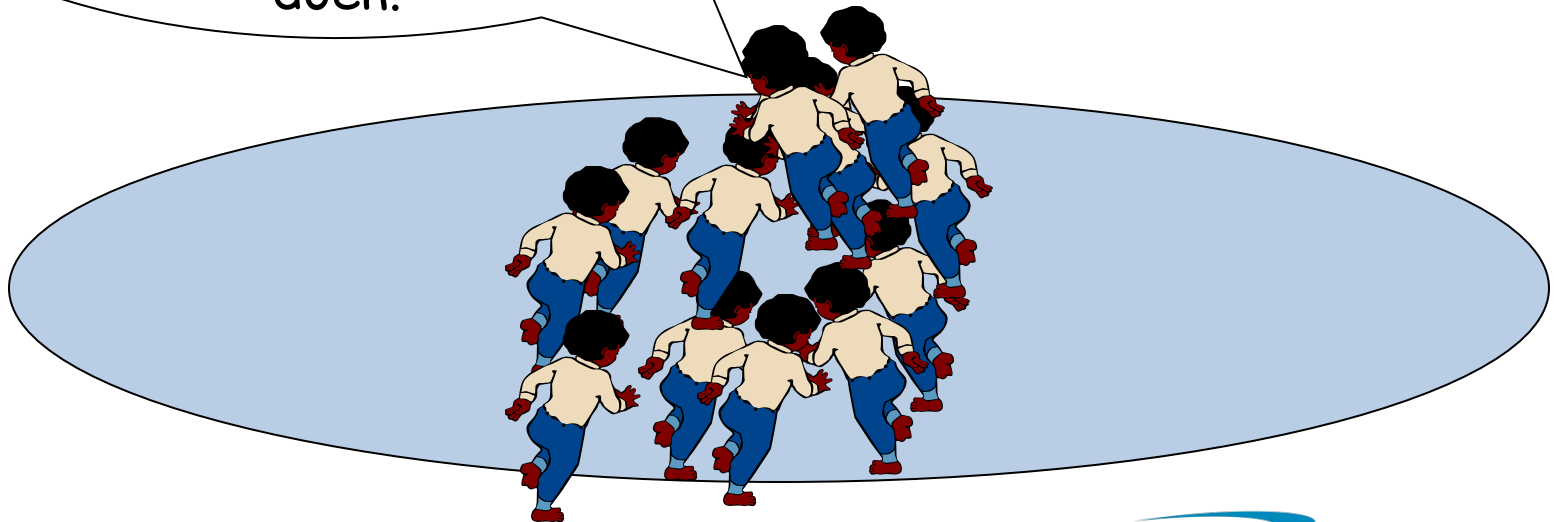

gevaar

Cirkel van desorganisatie

Ik heb je nodig maar je bent zo angstig of beangstigend dat ik bij niemand terecht kan en ik niet weet wat ik moet doen.

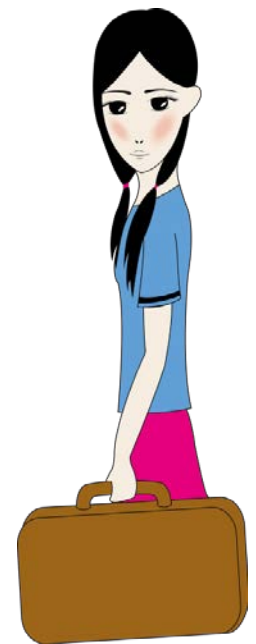
Schuengel

© Cooper, Hoffman, Marvin & Powell, 1999

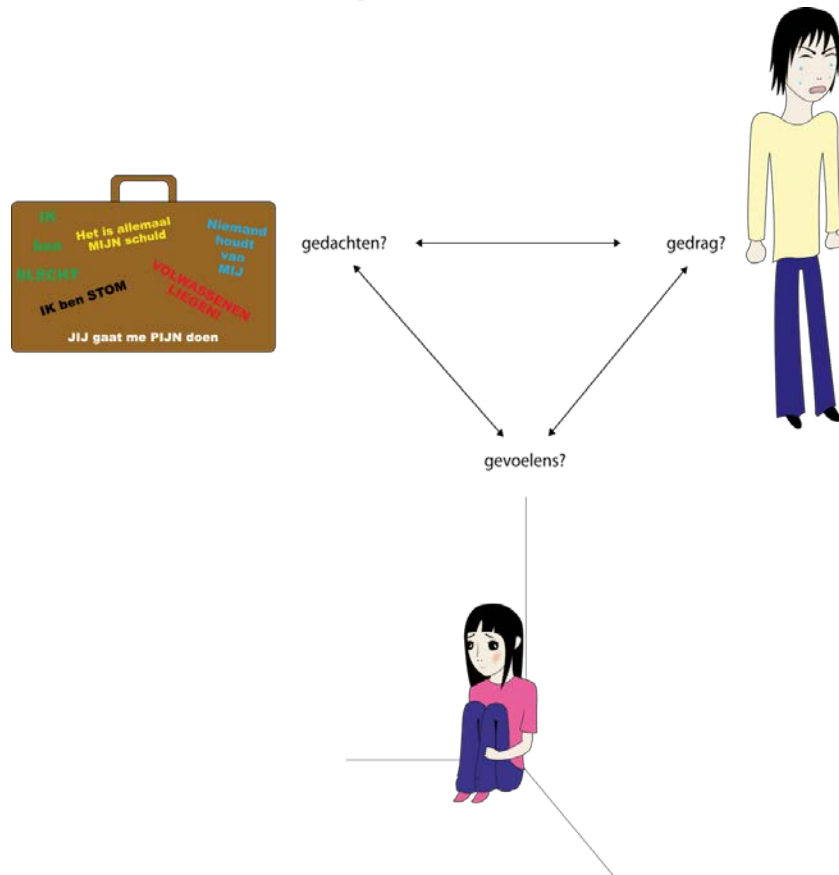
‘Onzichtbare koffer’

Trauma vormt de overtuigingen en verwachtingen van kinderen:

- over zichzelf
- over de volwassenen die voor hen zorgen
- over de wereld in het algemeen

Disfunctionele cognities

Wat betekent dit voor de zorg?

- organisatie
- screening en diagnostiek
- interventies

Belang psychische zorg voor het kind en diens ouders!

- Jeugdhulp/Jeugd-GGZ is preventie, dus goed organiseren en niet bezuinigen
 - => evaluatie Jeugdwet
- sommige kinderen en (pleeg-)ouders kunnen het niet op eigen kracht
 - => matched-care: kennis naar de voordeur

Traumascreeening en -diagnostiek

Onderzoek - trauma screeningslijst

Journal of Traumatic Stress
June 2014, 27, 1-7

Characteristics of the Children's Revised Impact of Event Scale in a Clinically Referred Dutch Sample

Eva Verlinden,^{1,2} Els P. M. van Meijel,^{1,2} Brent C. Opmeer,³ Renée Beer,² Carlijn de Roos,⁴
Iva A. E. Bicanic,⁵ Francien Lamers-Winkelmann,⁶ Miranda Olf,⁷ Frits Boer,^{1,2} and Ramón J. L. Lindauer^{1,2}

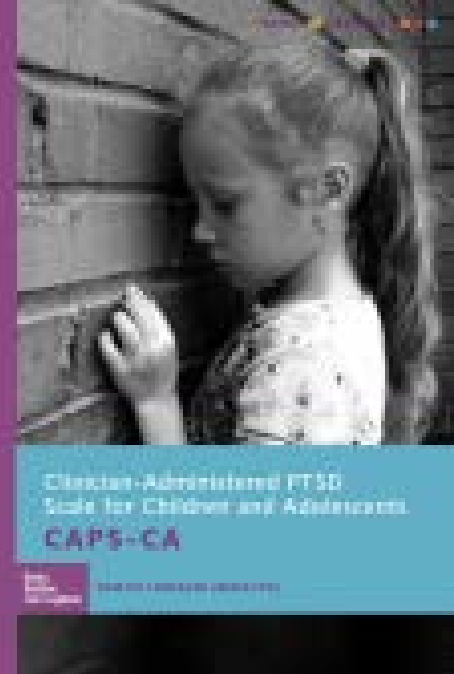

<http://www.childrenandwar.org>

Diagnostiek - kind

PSYCHOTRAUMA RESEARCH IN THE NETHERLANDS

A cross-cultural validation of the Clinician Administered PTSD Scale for Children and Adolescents in a Dutch population

Julia Diehle^{1*}, Carlijn de Roos², Frits Boer^{1,3} and Ramón J. L. Lindauer^{1,3}

¹Department of Child and Adolescent Psychiatry, Academic Medical Center, Amsterdam, The Netherlands; ²Psychotrauma Center for Children and Adolescents, MHI Rivierduinen, Leiden, The Netherlands; ³De Bascule, Academic Center for Child and Adolescent Psychiatry, Amsterdam, The Netherlands

DSM-5
uitgave 2018

Interventies

Preventie/veiligheid:

- Voorzorg
- Veilig Sterk Verder

Verstevigen (pleeg-)ouderschap:

- Parent-Child Interaction Therapy (PCIT)
- Videofeedback Intervention to promote Positive Parenting (VIPPP)
- Pleegouder-Pleegkind Interventie (PPI)
- Multidimensional Treatment Foster Care (MTFC)

Interventies

Motiverend/stabiliserend:

- Slapende honden? Wakker maken!
- Zorg voor getraumatiseerde kinderen
- Stapstenen

Traumabehandeling:

- Trauma focused Cognitive Behavioral Therapy (TF-CBT)
- Eye Movement and Desensitization Reprocessing (EMDR)
- STEPS, Horizonmethodiek, Writejunior, Narratieve Exposure Therapie (NET)

Interventies

- TF-CBT: 18 RCT's
- EMDR: 7 RCT's
- stabiliseren versus traumaverwerking
- nieuwe ontwikkelingen: gehechtheidstrauma

Interventies

Ingewikkelde dilemma's:

- therapeutisch versus juridisch
- thuisplaatsen versus uithuisplaatsen
- niet gemotiveerd

Niet gemotiveerd en dan?

Wat zijn redenen waarom jongere of ouders niet gemotiveerd zijn?

- angst uit huis plaatsing van hun kind of kinderen
- achterdocht voor de hulpverlening, slechte ervaringen met hulpverlening
- schuldgevoel, te kort geschoten
- schaamte
- te veel aan het hoofd

Zelfzorg

- secundaire traumatische stress
- pleegouders, leerkrachten, begeleiders, therapeuten
- snel, kort, goedkoop
- tijd voor zelfzorg:
 - indirecte tijd?
 - eigen tijd?

Conclusies

- prevalentie trauma en kindermishandeling is hoog, aanwezig in brede KJP/Jeugdhulp
- impact trauma en kindermishandeling op diverse ontwikkelingsgebieden, gehechtheidsgedrag, hersenontwikkeling en vreessysteem
- gevolgen vroegkinderlijke trauma op volwassenleeftijd, ook financieel
- Jeugdhulp is preventie, dus goed organiseren en matched-care

Conclusies

- traumascreening- en diagnostiek
- interventies:
 - ✓ veiligheid?
 - ✓ traumaverwerking: TF-CBT en EMDR
 - ✓ evidence-based interventies inzetten, maar worden niet overal ingezet
- belang van zelfzorg

Centrum voor Trauma en Gezin de Bascule

Afdeling Kinder- en Jeugdpsychiatrie AMC

R.Lindauer@debascule.com

